

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	7
1. Macht	9
<i>Esther 1:1-22</i>	
2. Vrij?	15
<i>Esther 2:1-23</i>	
3. Vlindereffect	21
<i>Esther 3:1-15</i>	
4. Gevoel en geloof	27
<i>Esther 4:1-17</i>	
5. Eigenwaarde	33
<i>Esther 5:1-6:14</i>	
6. De rollen omgedraaid	39
<i>Esther 7:1-8:17</i>	
7. Geweld	45
<i>Esther 9:1-19</i>	
8. Feest	51
<i>Esther 9:20-10:3</i>	

Voorwoord

Bestaat God? Waar is Hij dan? En hoe ontdek ik Hem? Dit zijn misschien wel de meest voorkomende vragen in deze tijd. God lijkt de Grote Afwezige.

Wat dat betreft past het boek Esther naadloos in deze tijd. Het speelt in het Perzische Rijk van koning Ahasveros, ook wel Xerxes genoemd, aan het eind van de vijfde eeuw vóór Christus. En een van de typerende dingen in dit boekje is dat de naam van God niet wordt genoemd. Soms wordt Hij even aangeduid, maar dat gebeurt voorzichtig. Toch geeft het verloop van de geschiedenis zoals het boek Esther daarover vertelt reden om te veronderstellen dat God zeker aanwezig is. En hoe! Wanneer het Joodse volk met uitroeiing wordt bedreigd door Haman, een nakomeling van de aartsvijand van Israël, de Amalekieten, wordt dat onheil op een wonderlijke manier afgewend. Het volk wordt gered. Daarbij spelen twee leden van dat volk, Esther en haar oom Mordechai, een belangrijke rol. Jaarlijks vieren de Joden deze goddelijke redding tijdens het poerimfeest. Het voornaamste onderdeel van dat feest is het tweemaal lezen van de 'megilla', de rol van het boek Esther. Het is een feest met carnavaleske trekken – kinderen verkleeden zich als Esther en Mordechai en zodra bij de lezing de naam 'Haman' valt, maken ze zo veel lawaai dat hij niet meer te verstaan is.

Door Jezus Christus, door zijn sterven en opstaan, mogen we geloven dat God vandaag de dag ook in onze geschiedenis aanwezig is. We zien Hem niet, we ontdekken Hem soms even, maar vaststaat dat Hij zijn volk, dat Hij deze wereld redt. Welke tegenstand er ook is, er komt een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. En ondertussen roept Hij ons op om christen te zijn, om als zijn kinderen te leven in de kracht van zijn Geest.

Daar wil dit bijbelstudieboekje bij helpen. In deze studies komen allerlei aspecten van het christenleven aan de orde, zoals God en het lot, God en geweld, eigenwaarde, vasten, worden als een kind, antisemitisme, christelijke feesten, vasten, Gods leiding in je leven ...

Ik wens u goede gesprekken!

Ds. Machiel Oppenhuizen

1 Macht

Esther 1:1-22

Wie het boek Esther, en zeker het eerste hoofdstuk, voor het eerst leest, zou zomaar kunnen denken: dit is een sprookje ... Maar zoals veel sprookjes een grimmige onder-
toon hebben – ze vertellen iets over ons leven – zo is dat ook met het boek Esther. En dat is meteen in hoofdstuk 1 al merkbaar. Want waar het in dit hoofdstuk om draait, is eigenlijk samen te vatten in één woord: macht.

Feest

Vers 1-9. We ontmoeten Ahasveros op het moment dat hij drie jaar koning is. Hij regeert over een geweldig groot rijk: van de Donau tot de Indus, en van het zuiden van Rusland tot diep in Afrika. Een machtig man! En hij voelt zich zó veilig dat hij zes maanden lang een overdadig feest geeft. In de beschrijving van het feest is te merken dat hij het ver geschopt heeft, wat een pracht en praal! Het kan niet anders of de feestgangers zijn onder de indruk geweest. Daarbij: uit andere bronnen weten we dat Ahasveros, wanneer hij drie jaar aan de macht is, een conferentie belegt om Griekenland te veroveren. Met andere woorden: Ahasveros voelt zich sterk, wie maakt hem wat?

Zelfrespect

Vers 10-12. Hij komt op het hoogtepunt van het feest op het idee om zijn lievelingsvrouw Vasthi aan zijn gasten te laten zien. Maar zij weigert, dat wil zeggen: zij weerstaat de macht van de koning. Hij kan veel bereikt hebben, zelfs nog meer landen willen veroveren en meer volken willen onderwerpen, maar zij gehoorzaamt hem nu niet. En alle gasten zijn daar getuige van! De machtige koning wordt weerstaan door één vrouw!

We weten niet zeker waaróm zij weigert. Vrij algemeen is de gedachte dat zij zich niet wil laten vernederen in het bijzijn van al die dronken mannen omdat ze mogelijk naakt moet verschijnen of een soort striptease moet uitvoeren. Het kan ook zijn dat ze tot een van de onderworpen volken behoort en zo wil laten merken dat Ahasveros hen wel onderworpen heeft, maar niet écht.

Hoe dan ook, ze toont dat ze zelfrespect heeft, ruggengraat. Laten we haar daad niet onderschatten. Verderop in het boek (4:11) wordt gezegd dat je niet zomaar tot de koning kunt naderen, hij moet je zijn scepter toereiken; laat staan dat je hem kunt weigeren, dat is helemaal ondenkbaar! In feite is ook zij heel machtig.

Paniek

Vers 13-22. En wat blijkt ... de koning wordt vreselijk boos. Maar onder die woede zit angst. Want de vraag dringt zich bij de koning en al zijn raadsheren op: wat gaat er gebeuren als we hier geen paal en perk aan stellen? Als de andere vrouwen in het rijk hiervan horen ontstaat er één grote opstand. En de wijzen adviseren: laat meteen duidelijk worden dat de koning dit niet neemt, laat hij koningin Vasthi onttroonen en verbannen, en laat dit vastgelegd worden in een wet van Meden en Perzen, zodat het onherroepelijk is. Dat zal de vrouwen in het rijk leren! De mannen stellen hun macht veilig bij wet. Als aan het eind van hoofdstuk 1 staat dat iedere man de taal van zijn volk moet spreken, kan dat betekenen dat de taal van de man de voertaal in het huis wordt, ongeacht welke taal de vrouw spreekt, of dat de man het laatste woord heeft. Bij wet wordt geregeld dat de vrouwen niet mogen meedoen, dat ze hun eigenheid moeten verloochenen.

Gezag

In feite zien we hier wat zich alle eeuwen, nu hier, dan daar voordoet – dat er mensen regeren, het voor het zeggen hebben, die wel machtig zijn, maar feitelijk geen gezag hebben. Er worden allerlei wetten uitgevaardigd, er worden zware sancties op gezet, er is een veiligheidspolitie en een geheime dienst die overal infiltreert, kortom: er wordt angst gezaaid, want wat gebeurt er als jij als burger niet doet wat de overheid wil ...

Verwerking

1. Hiervoor staat genoemd dat er overal ter wereld wel plekken zijn waar mensen regeren die wel macht hebben maar geen gezag. Kunt u daarvan voorbeelden noemen (in de politiek, samenleving, uw eigen omgeving)?
2. Organisaties als Open Doors en Amnesty International zetten zich in voor mensen die onderdrukt worden. Open Doors vraagt aandacht voor vervolgte en bedreigde christenen (publiceert bijvoorbeeld elk jaar een top 50-lijst van landen waar de onderdrukking het hevigst is) en Amnesty International is een beweging die zich inzet voor slachtoffers van schendingen van mensenrechten en organiseert bijvoorbeeld schrijffavonden.
  - a) Wat vindt u van het bestaan en het werk van organisaties als deze, en kent u er meer?
  - b) Zou u als kring eens met elkaar willen brainstormen of, en zo ja hoe, u via deze of andere organisaties een bijdrage kunt leveren aan het verlich-

ten van de nood van medemensen veraf en dichtbij? (Eén suggestie: Open Doors publiceert maandelijks een gebedslijst. U zou op uw kringavond kunnen bidden voor de christen die bij die datum wordt genoemd.)

Verhouding man/vrouw

Maar macht en angst spelen niet alleen een rol in de verhoudingen tussen regeerders en volken, het komt ook voor op veel kleinere schaal. Zoals de botsing tussen Ahasveros en Vasthi ook iets persoonlijks heeft – hier botsen ook twee individuen – zo gebeurt dat veel meer: tussen mannen en vrouwen op de werkvloer, in gezinnen, in de kerk. God heeft de mens mannelijk en vrouwelijk geschapen met de bedoeling dat zij elkaar aanvullen, dat zij sámen beeld van God zijn, Hem weerspiegelen (Genesis 1:27). Maar zo vaak gebeurt het tegenovergestelde: mannen die hun macht misbruiken en vrouwen onderdrukken, mannen die geen respect hebben voor vrouwen en hen als bedreiging zien, vrouwen die mannen onder hun invloed proberen te krijgen, vrouwen die aan de macht proberen te ontkomen door te manipuleren. Op werkvloeren verschuilen werkgevers zich achter maatregelen en protocollen, in veel situaties geven de kosten de doorslag, de menselijke maat wordt vergeten. Wat in Genesis 3:16 over de verhouding man vrouw wordt gezegd en wat in Genesis 4 wordt verteld over Kaïn en Abel, blijkt altijd weer te gebeuren. Macht en tegenmacht, willen winnen. En wat hier in hoofdstuk 1 gebeurt, komt ook altijd weer voor – Vasthi is niet bang voor Ahasveros, zij durft hem te weerstaan, maar Ahasveros wordt van de weeromstuit bang voor háár. De ene keer is de man dader, de andere keer de vrouw.

Verwerking

3. Macht en gezag spelen niet alleen een rol in de verhouding tussen een regering en haar volk, maar bijvoorbeeld ook op de werkvloer, tussen werkgever en werknemer. Vertelt u eens in enkele zinnen (houd het informatief) hoe de rol van macht en gezag bij u op de werkvloer of in uw omgeving is. Welke positieve ervaringen hebt u en wat ervaart u als negatief? En hoe gaat u daarmee om?
4. Het is opmerkelijk hoe de apostel Paulus in zijn brieven ook de werkgevers en werknemers van zijn tijd aanspreekt, de heren/meesters en slaven, zie Efeze 6:5-9, Kolossenzen 3:22-4:1 en 1 Timotheüs 6:1-2 en zijn briefje aan Filemon (zie ook 1 Petrus 2:18-25). Ook over het werk als zodanig spreekt de apostel, zie bijvoorbeeld Efeze 4:28 en 2 Thessalonicenzen 3:6-15. Wat betekenen deze voorschriften voor u in uw dagelijks werk of hoe kijkt u wat dat betreft terug op uw leven als werkgever of werknemer? Hebt u geprobeerd aan dit onderwijs handen en voeten te geven? Zo ja, hoe ging dat; zo nee, waarom niet?

5. Hiervoor wordt, in het kader van de verhouding man/vrouw, Genesis 3:16 aangehaald. Daaraan vooraf gaan Genesis 1 en 2, hoofdstukken waarin de zonde nog geen rol speelt en de situatie is zoals God die heeft bedoeld. Hóé bedoelde God volgens u de verhouding man/vrouw (zie met name 1:26-27 en 2:18)?
6. Uiteindelijk herstelt God door Jezus de verhouding tussen man en vrouw, tussen de mensen onderling. Zij hoeven elkaar niet te beconcurreren, het niet van elkaar te winnen, maar mogen samen dienen. Zie Galaten 3:28 en 1 Korinthe 13:4-7. De apostelen Paulus en Petrus gaan niet alleen in op de verhouding tussen werkgevers en werknemers, ze schrijven ook over de omgang tussen man en vrouw, met name in het huwelijk, zie Efeze 5:21-33, Kolossenzen 3:18-19 en 1 Petrus 3:1-7.
- a) Hoe komen deze voorschriften bij u over, wat kunt u er wel en niet mee, en waarom? Vindt u ze waardevol of juist niet?
  - b) Wat kan de christelijke gemeente concreet doen voor goede verhoudingen tussen jongens en meiden, mannen en vrouwen, binnen en buiten het huwelijk? Welke bijbelse gegevens zou u daarvoor kunnen aandragen?

2 Vrij?

Esther 2:1-23

Een van de typerende dingen van Nederlanders is dat zij aan de ene kant heel vrij-gevochten zijn. Een oud vaderlands lied zegt: 'Eigen meester, niemands knecht.' Nederlanders hechten aan hun vrijheid en kunnen het maar moeilijk verdragen dat iemand anders zou zeggen wat zij moeten doen of laten. Het buitenland moet eens het waarschuwendende vingertje opheffen zoals wij dat naar het buitenland doen ... Aan de andere kant is er nauwelijks een land in deze wereld waar zo veel geregeld wordt en waar zo veel voorschriften gelden als in Nederland. Nederlanders zijn, als het erop aankomt, helemaal niet zo vrij en doen dat zélf ... 'Onvrijheid' komen we ook tegen in Esther 2.

Missverkiezing

Vers 1-4. Wanneer koning Ahasveros niet meer zo kwaad is om de diepe belediging die zijn lievelingsvrouw hem heeft aangedaan, krijgt hij heimwee naar haar. Meteen schieten zijn kamerdiens hem te hulp, misschien wel om te voorkomen dat de koning zich zou wreken op zijn adviseurs – hadden zij geen beter advies kunnen geven dan 'wegsturen dat mens'? En daarom adviseren zij: laat de koning een missverkiezing organiseren!

Lot

Vers 5-23. En door die missverkiezing komen we in aanraking met twee hoofdpersonen uit het boek: het Joodse weesmeisje Hadassa, ook Esther genoemd, en haar oom Mordechai. Laten we eerst letten op Esther.

Een van de opvallende dingen in deze verzen is dat we ontdekken dat er zo veel mét haar gebeurt. Zo wordt er nog weleens kritiek geleverd op Esther en haar oom dat zij nog in Perzië wonen – zij hadden toch al lang kunnen terugkeren naar het beloofde land? Zegt hun dat dan zo weinig, het land dat de Heere onder ede beloofd had aan Abraham en zijn nageslacht? In termen van vandaag zeg je dan: wat zijn zij verwerdelijk! Maar op het moment dat Ahasveros aan de macht is, is het al zo'n zestig jaar geleden dat een van zijn voorgangers, Kores, het Joodse volk toestemming gaf om terug te gaan naar Israël. Dat wil zeggen: het is een beslissing van Esthers óúders of gróót-ouders geweest om niet terug te gaan. Het is niet echt Esthers keus.

Van Esther wordt ook verteld dat zij mooi is, vanbinnen en vanbuiten. Daar kan zij niets aan doen. En ze kan er ook niets aan doen dat ze wordt opgepakt en in de harem

terechtkomt. Dat overkomt haar, want de koning is nu eenmaal op zoek naar mooie meisjes. En dat ze van Hegai een voorkeursbehandeling krijgt, heeft ze ook niet in de hand.

Verwerking

1. In het eerdergenoemde wordt gesteld dat veel dingen voor Esther al zijn bepaald en worden bepaald. Dat is voor ons niet anders: we hebben bijvoorbeeld geen invloed gehad op wie onze ouders zijn en welke keuzes ze wel en niet hebben gemaakt of in welk deel van ons land of van deze wereld we zijn geboren ... Bespreek met elkaar wat nog meer 'voorbested' was in uw leven. Wat vindt u positief en om dankbaar voor te zijn, wat ervaart u als negatief en geeft problemen?

Keuze

Tegelijk kiest Esther ook. Als haar oom haar adviseert om haar afkomst te verzwijgen en om de samenzwering over te brengen, doet ze dat. En als ze op het punt staat om naar de koning te gaan laat ze zich adviseren door Hegai over wat ze zal meenemen. Ze heeft er goede redenen voor om deze weg te gaan: al weten we niet waaróm Mordechai haar geheimhouding adviseert, ze zal het raadzaam gevonden hebben om zijn advies op te volgen. En als ze zich laat adviseren door Hegai, zal dat zijn omdat ze er alles aan wil doen om te voorkomen dat de koning haar zal afwijzen; afwijzing zou namelijk betekenen dat ze voortaan haar leven zou moeten slijten als een van de vele vergeten bijvrouwen van de koning. Een uitzichtloos, triest leven. Om het samen te vatten: in een leven waarin haar veel overkomt waar ze geen grip op heeft, doet Esther al het mogelijke om te óverleven.

Verwerking

2. Esther neemt ook zelf initiatieven, want ze wil in de gegeven situatie wel overleven. Welke stappen hebt u gezet, welke kansen hebt u te baat genomen? Zou u, als u opnieuw zou kunnen kiezen, dezelfde keus maken?
3. Soms kiezen we een manier van overleven om innerlijke pijn te voorkomen (bijvoorbeeld om niet gekwetst te worden). Herkent u dit? Zo ja, welke strategie hebt u gekozen: perfect zijn, hard werken, het iedereen naar de zin maken, terugtrekken, kiezen voor de aanval want die is de beste verdediging, nooit boos worden ...?